

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

DOI 10.18524/2304-1587.2019.2(35).186000
УДК343.235:343.281(477)

Т. О. Павлова

кандидат юридичних наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра кримінального права, кримінального процесу
та криміналістики

Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

ПРАВОВА ПРИРОДА ЗАОХОЧУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ

У статті досліджується зміст примусу і заохочення у кримінальному праві та законодавстві, простежується розвиток кримінально-правових заходів, які є альтернативними кримінальному покаранню, проаналізовано правову природу заохочувальних кримінально-правових заходів Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України.

Ключові слова: примус, заохочення, заохочувальні заходи кримінально-правового характеру

Постановка проблеми. Заохочення в кримінальному праві, як і в будь-якій іншій галузі права, є самостійним засобом правового регулювання поряд із заборобою. Заохочення є одним із актуальних і складних питань у кримінально-правовій доктрині. Класичне твердження про існування лише «злочину» та «кримінального покарання» на сьогодні вже не є актуальним і таким, що повністю відображає сучасний рівень розвитку кримінального права й кримінального законодавства. Кримінальне покарання та інші заходи кримінально-правового характеру, які пов'язані із карою, перестали бути єдиним засобом правового регулювання, а тому за наявності підстав, передбачених у Кримінальному кодексі України, все частіше застосовуються заходи заохочення. На цій позиції знаходиться і законодавець, який визначає, що «...злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки цим Кодексом» [1, ч. 3 ст. 3].

Наявність у Кримінальному кодексі України заохочувальних кримінально-правових норм свідчить про реалізацію у сфері кримінально-пра-

вової політики боротьби із злочинністю принципів економії кримінально-правової репресії, гуманізації кримінальної відповідальності та покарання.

Законодавчі зміни, які вносяться до норм чинного Кримінального кодексу України, свідчать про розвиток заохочувальних кримінально-правових заходів, передбачених як нормами Загальної, так і Особливої частин, за допомогою яких кримінально-правові конфлікти все частіше вирішуються без притягнення винної особи до кримінальної відповідальності та призначення покарання. Цей висновок підтверджується матеріалами судової практики. Так, «...у 2018 р. місцевими загальними судами на 3,9% більше розглянуто клопотань про звільнення від кримінальної відповідальності – 3,1 тис. [3 тис.], із них задоволено майже 3 тис. [2,9 тис.], проте їх частка від кількості розглянутих клопотань залишилася на рівні попереднього року і становила 95,7% [95,7%]; від кримінальної відповідальності звільнено 3 тис. [2,9 тис.] осіб» [3, с. 13]. «У 2018 р. більш м'яке покарання, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (ст. 69 КК), призначено майже 2 тис. [2,8 тис.] осіб, що на 30,1% менше, або 2,7% [3,7%] від загальної кількості засуджених» [3, с. 31]. «Місцеві загальні суди звільнили від відбування покарання 31,9 тис. [32,6 тис.] засуджених осіб, що на 2,3% менше; проте їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів осіб збільшилася – 43,2% [42,4%]» [2, с. 31].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінально-правове заохочення досліджувалося у наукових працях А. В. Андреева, Ю. В. Бауліна, Є. М. Вечерової, Ю. В. Голік, Н. О. Гуторової, І. М. Горбачової, О. В. Драган, О. О. Дудорова, В. К. Дуюнова, О. В. Козаченка, Г. О. Котляр, А. В. Малько, І. І. Митрофанова, В. О. Навроцького, Н. А. Орловської, О. М. Поліщук, Є. О. Письменського, М. І. Хавронюка, В. П. Хряпінського, А. І. Чучаєва, М. В. Щедрина, В. В. Шпилярович, А. М. Яценка та інших вчених.

Метою статті є визначення змісту кримінально-правового заохочення та примусу, аналіз правової природи заохочувальних заходів, які передбачені у нормах Загальної й Особливої частин чинного Кримінального кодексу та досліджуються у доктрині кримінального права.

Виклад основного матеріалу. Протягом своєї еволюції людство розробило та застосовувало різні заходи впливу на осіб, які порушують соціальні норми. Особлива роль серед вказаних заходів приділялася кримінальному покаранню як найсуворішому заходу державного примусу.

Ще у давнині кримінальне право визначалося як «*ultima ratio*» (останній засіб) у ході протидії тим негативним явищам, які вчинюються у суспільстві [3, с. 7]. Тривалий час кримінальне покарання залишалося найпоширенішим кримінально-правовим заходом впливу на осіб, які порушили кримінальний закон і були здатні відповідати за вчинене кримінальне правопорушення. На перших етапах свого розвитку застосування каральних заходів відрізнялося своєю суворістю із застосуванням принципу «таліону», який проявлявся у правилі «око за око, зуб за зуб». Це

означало, що до особи, яка порушувала найцінніші суспільні відносини, призначалося саме таке кримінальне покарання, що дорівнювало тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, тобто відтворювало шкоду, яка була заподіяна злочином. За часи Давнього Риму принцип «таліону» передбачав відплату, особисту помсту, дозволяв як вбити злочинця, так і отримати від нього грошові штрафи. Також у ті давні часи розповсюдженим було таврування злочинців, яке можливо порівняти із сучасним інститутом судимості. Наприклад, тавро «кат» або «зłodий» свідчило про вид кримінального правопорушення, яке було вчинено особою, та назавжди супроводжувало людину. Сьогодні суттєвим образом змінено розуміння змісту кари як сутності кримінального покарання, а саме – «покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність» [1, ч. 3 ст. 50], та характеру додаткових правообмежень, які відчуває на собі особа, що вчинила кримінальне правопорушення. Інститут судимості має строковий характер, а тому строковий характер мають і додаткові правообмеження, пов'язані із цим станом засудженої особи.

В епоху Просвітництва суттєвим чином змінилося розуміння кримінального покарання як заходу, який вже не мав на меті відплату за вчинене кримінальне правопорушення. Було зроблено акцент на меті запобігання кримінальним правопорушенням. Саме у цей час було проголошено основні принципи сучасного права, у тому числі й кримінального, а саме – принцип законності, справедливості, рівності усіх перед законом, демократизму, гуманізму, співвідношення суворості покарання ступеню тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, відміна смертної кари, виключення кримінальних покарань, пов'язаних із фізичним каліцтвом, та проголошення принципу, за яким «покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність» тощо. Цей період пов'язаний з ім'ям таких видатних юристів і філософів того часу, як Ш. Л. де Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Чезаре Беккарія тощо, які заклали основи сучасного розуміння права та його основних принципів. У подальшому це сприяло розвитку основних шкіл кримінального права, а саме – класичної школи, ломброзіанства (антропологічної школи) та соціологічної школи. Саме представники соціологічної школи проголосили необхідність застосовувати умовне засудження та заходи, які були альтернативними кримінальному покаранню й мали назву заходів безпеки. Відомими представниками цієї школи були Ф. Ліст, А. Принс, Г. Тард та ін. Вони розробили заходи безпеки, які застосовувалися у зв'язку із наявністю у особи небезпечного стану, тобто такого стану, який ще не був пов'язаний із вчиненням кримінального правопорушення, але давав змогу прогнозувати його вчинення у майбутньому. У подальшому такі думки були піддані справедливій критиці, але при цьому створили правове підґрунтя для розуміння того, що кримінальне покарання не може бути єдиним заходом кримінально-правового впливу, а також сприяло формуванню «багатоколіїсності» заходів кримінально-правового характеру, у тому числі й кримінально-правового заохочення, застосування якого дозволяє максимально індивідуалізувати кримінальну відповідальність.

Отже, у ході розвитку кримінального права та законодавства сформува-лася дихотомія «злочин – кримінальне покарання». При цьому поступово людство почало запроваджувати у кримінальне законодавство заходи, які є альтернативою кримінальному покаранню, та свідчать про процес гуманізації.

Сучасне кримінальне право знаходиться на позиції впровадження до кримінального законодавства принципу «багатоколіїності». Остання доктринальна концепція – це ідея «чотириколіїнки», яка передбачає заходи покарання, заходи заохочення, заходи поновлення, заходи безпеки [4, с. 59–62].

Як пише В. О. Меркулова, «...якщо система покарань як крайніх заходів кримінально-правового впливу сформована і чітко визначена в кримінальному законодавстві, то стосовно системи заходів, які охоплюються загальним поняттям заходів кримінально-правового характеру (примусу), поняттям кримінальної відповідальності, цього не спостерігається» [5, с. 105].

Слід погодитися з В. О. Меркуловою, що «...наявність визначеної законодавцем системи форм кримінальної відповідальності, не пов'язаної із реальним застосуванням покарання, значно поширить межі диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності» [5, с. 127].

Кримінально-правове заохочення є інструментом стимулювання певних позитивних посткримінальних дій, які були б вигідні державі й правопорядку та сприяли б досягненню завдань, визначених у Кримінальному кодексі України. Реалізація заохочувальних приписів відбувається за рахунок законодавчого закріплення розширення правових підстав застосування звільнення від кримінальної відповідальності, пом'якшення кримінального покарання, дострокового звільнення від покарання тощо. За наявності підстав та умов застосування заохочувальних кримінально-правових приписів, передбачених у Кримінальному кодексі України, вказані заходи стимулюють позитивну поведінку особи, яка знаходиться у сфері кримінально-правового регулювання, та мінімізують кримінально-правові обмеження, передбачені у нормах Кримінального кодексу України. Виключення складають корупційні злочини, зазначені у примітці до ст. 44 КК України. На вказані види злочинів не розповсюджуються загальні правила заохочення, що обумовлено особливістю вітчизняної кримінально-правової політики та міжнародно-правовим напрямом боротьби з наведеною категорією злочинів. Корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 366-1, 368–369-2 КК України [1].

Заохочувальні заходи кримінально-правового характеру входять до системи заходів кримінально-правового впливу, яка більшою частиною розроблена у кримінально-правовій доктрині та досі чітко не визначена у Кримінальному кодексі України – в окремих розділах Загальної частини якого, а також у відповідних нормах Особливої частини, передбачено види вказаних заходів.

Кримінально-правові заходи та кримінально-правовий вплив, як пише О. В. Козаченко, «...співвідносяться між собою як частина і ціле, оскільки кримінально-правовий вплив є за своїм змістом більш широкою категорією, який крім заходів кримінально-правового характеру, що відіграють визначальну роль в умовах реалізації положень кримінального закону, одночасно включає в себе правосвідомість і правову культуру, що формуються в умовах кримінального закону, та суспільні відносини, свідомість суб'єктів, які в них вступають або потенційно здатні це зробити. Відповідно, кримінально-правовий вплив здійснюється на всіх осіб, в той час як заходи кримінально-правового характеру здебільшого являють собою реакцію держави на факт порушення положень кримінального закону» [6, с. 10].

Так, П. В. Хряпінський пропонує власну систему заохочувальних норм і вважає, що «...за соціальною спрямованістю соціально-корисної поведінки виокремлюються норми, спрямовані на: 1) протидію злочинам (суспільно-небезпечним посяганням), іншій небезпеці, що загрожує правоохоронним інтересам особи, суспільства та держави (ст. ст. 36, 38, 39, 41, 42, 43 КК); 2) остаточне припинення готування до злочину або замаху на злочин, що вчиняється одноосібно чи у співучасті (ст. ст. 17, 31 КК); 3) щире каяття винних, у тому числі неповнолітніх осіб, усунення суспільно-небезпечних наслідків, відшкодування завданих збитків, надання медичної допомоги потерпілому після вчинення злочину... (ст. ст. 45–49, пп. 1, 2, 2-1, ч. 1 ст. 66, ст. 69); 4) досягнення виправлення засуджених... (ст. ст. 74, 75, 79, 80, 81, 82, 83, 85–87, 104–107 КК); 5) доведення виправлення особи, яка відбула покарання, та припинення обмежень прав і свобод, у тому числі неповнолітніх осіб (ст. 91, ч. 3 ст. 108 КК)» [7, с. 13]. Слід погодитися з Н. А. Орловською, яка вважає, що «...кримінально-правові приписи щодо виключення злочинності діяння не передбачають заохочення, це норми, які вповноважують громадян діяти певним чином» [8, с. 2].

Серед науковців досі немає єдності щодо того, які саме норми Загальної частини КК України слід визнавати заохочувальними. До заохочувальних норм, як вважає О. М. Поліщук, слід відносити «...ряд норм щодо звільнення від кримінальної відповідальності: ст. ст. 44–49 КК України, звільнення від покарання або його пом'якшення, а також ряд суміжних заходів щодо неповнолітніх, передбачених ст. ст. 97, 104, 105, 107 КК України та ін. Втім, не тільки в Загальній частині КК України містяться заохочувальні норми. В Особливій частині їх також значна кількість. За загальним правилом, такі приписи містяться в останніх частинах відповідних статей Особливої частини КК України (наприклад, ч. 2 ст. 111, ч. 4 ст. 212, ч. 2 ст. 255 та ін.)» [9, с. 111].

Заохочувальними заходами кримінально-правового впливу, на думку М. І. Хавронюка, є такі, що «...спонукають особу до поведінки, яка дозволяє вирішити кримінально-правовий конфлікт без державного примусу, «з найменшими втратами» для особи та інших суб'єктів відповідних правовідносин. Це своєрідний «пряник», якщо «батогом» вважати примусові заходи кримінально-правового впливу. Як правило, заохочувальні заходи

застосовуються у випадках, коли не йдеться про тяжкі та особливо тяжкі злочини. Хоча бувають і винятки, коли необхідно зважено підходити до питання про те, що важливіше: реалізація принципу невідворотності покарання стосовно певної особи чи запобігання тяжкої шкоди, яка може бути завдана різноманітним цінностям. Саме для таких випадків передбачена, скажімо, норма ч. 2 ст. 255 КК, згідно з якою звільняється від кримінальної відповідальності учасник злочинної організації, який активно сприяв її розкриттю» [10, с. 7].

На нашу думку, заохочувальні заходи кримінально-правового характеру, передбачені у заохочувальних нормах Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України, спонукають (заохочують) особу до поведінки, яка дозволяє не застосовувати кримінально-правовий примус або припинити його подальше застосування.

Кримінально-правове заохочення адресується особі, яка вчинила (або готується вчинити) кримінальне правопорушення; підставою для заохочення такої особи є добровільна відмова від вчинення кримінального правопорушення або наступна посткримінальна поведінка особи, яка добровільно націлена на відвернення, нейтралізацію або зменшення злочинної шкоди (збитків), на сприяння розкриттю кримінального правопорушення, не вчинення нових кримінальних правопорушень, або така поведінка, яка іншим чином свідчить про каяття особи у вчиненому та подальше прагнення виправлення.

Правовий аналіз кримінально-правових норм дозволяє зробити висновок, що заохочувальними заходами є передбачені Кримінальним кодексом України засоби правового регулювання вчиненого (або такого що готується до вчинення) кримінального правопорушення, за допомогою яких держава стимулює особу до бажаної поведінки, спрямованої на запобігання, нейтралізацію або зменшення злочинної шкоди (збитків), на сприяння розкриттю кримінального правопорушення, не вчинення нових кримінальних правопорушень, або така поведінка, яка свідчить про дійове каяття особи у вчиненому та подальше прагнення до виправлення.

Заохочувальні заходи кримінально-правового характеру поділяються на заходи, передбачені в Загальній та Особливій частинах Кримінального кодексу України. Заходи, які передбачені у Загальній частині, реалізуються у вигляді: 1) остаточного припинення готування до злочину або замаху на злочин – ст. 17, 31 КК України; 2) звільнення від кримінальної відповідальності – ст. 45, 46, 48 КК України; 3) пом'якшення покарання, яке є наслідком позитивної посткримінальної поведінки особи – п. 1, 2, 2-1 ч. 1 ст. 66, ст. 69-1 КК України; 4) умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, пов'язаним із позитивною посткримінальною поведінкою засудженої особи – ст. 81, 82, 107 КК України.

Позитивна посткримінальна поведінка особи реалізується також у відповідних заохочувальних нормах Особливої частини Кримінального кодексу України у вигляді спеціальних випадків добровільної відмови або дійового каяття, які передбачено у наступних нормах: ч. 5 ст. 110-2, ч. 2

ст. 111, ч. 2 ст. 114, ч. 3 ст. 175, ч. 4 ст. 212, ч. 4 ст. 212-1, ч. 2 ст. 255, ч. 6 ст. 258, ч. 2 ст. 258-3, ч. 4 ст. 258-5, ч. 5 ст. 260, ч. 3 ст. 263, ч. 4 ст. 265, ч. 4 ст. 289, ч. 4 ст. 307, ч. 4 ст. 309, ч. 4 ст. 311, ч. 5 ст. 321, ч. 4 ст. 321-1, ч. 5 ст. 354 КК України.

Висновки. За результатами проведеного дослідження слід констатувати, що сучасна кримінально-правова політика боротьби зі злочинністю спрямована не тільки на застосування примусу, а й на заохочення (стимулювання) поведінки особи, яка вчинила (або готується вчинити) кримінальне правопорушення, з метою запобігання злочинної поведінки та вирішення кримінально-правового конфлікту за допомогою заохочувальних кримінально-правових заходів.

Заохочувальні кримінально-правові заходи передбачено у заохочувальних нормах Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу України. Подальша систематизація та законодавча регламентація заохочувальних кримінально-правових заходів є перспективним напрямом кримінально-правової політики України, яка є важливою складовою вітчизняної кримінальної політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Список літератури

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 27.10.2019).
2. Аналіз стану здійснення правосуддя у 2018 р. (кримінальна юрисдикція). С. 13, 31. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Analiz_statistika_kriminal_2018.pdf (дата звернення: 27.10.2019).
3. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части : учебник / под ред. Е. Л. Стрельцова. Х.: ООО «Одиссей», 2002. 672 с.
4. Щедрин Н. Четыре «колена» российского уголовного права. Н. Щедрин. *Уголовное право*. 2008. № 4. С. 59-62.
5. Меркулова В. О. Кримінальна відповідальність: окремі теоретичні та соціально-правові аспекти: монографія. Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. 225 с.
6. Кримінально-правові заходи в Україні: підручник / за ред. О.В. Козаченка. Миколаїв: Іліон, 2015. 216 с.
7. Хряпінський М. І. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України: теоретичні, законодавчі та правозастосовні проблеми: автореф. дис. ... доктора юрид. наук; спец. 12.00.08. Харків, 2010. 35 с.
8. Орловська Н. А. Економія заходів заохочення як принцип побудови кримінально-правових санкцій. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 18 (1). С. 1-7.
9. Поліщук О. М. Щодо питання про кримінально-правове заохочення. *Актуальні проблеми держави та права*. С. 106–111. URL: (дата звернення: 27.10.2019).
10. Хавронюк М. І. Заходи кримінально-правового впливу: які вони бувають? *Юридичний вісник України*. 2013. № 21 (934). С. 6–7.

Стаття надійшла до редакції 01.11.2019 р.

Т. А. Павлова

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра уголовного права, уголовного процесса и криминалистики
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

ПРАВОВАЯ ПРИРОДА ПООЩРИТЕЛЬНЫХ МЕР УГОЛОВНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРА

Резюме

Проанализировав содержание и соотношение методов принуждения и поощрения в отечественной уголовно-правовой доктрине и законодательстве, мы пришли к следующим выводам. Современная уголовно-правовая политика борьбы с преступностью направлена не только на применение принуждения, но и на поощрение (стимулирование) поведения лица, которое совершило (или готовится совершить) уголовное правонарушение, с целью предотвращения дальнейшего преступного поведения и решения уголовно-правового конфликта с помощью поощрительных уголовно-правовых мер. Поощрительные меры уголовно-правового характера подразделяются на меры, которые предусмотрены в Общей и Особенной частях Уголовного кодекса Украины. Поощрительные меры уголовно-правового характера Общей части реализуются в виде: 1) окончательного прекращения приготовления к преступлению или покушения на преступление – ст. 17, 31 УК Украины; 2) освобождения от уголовной ответственности – ст. 45, 46, 48 УК Украины; 3) смягчения наказания, которое является следствием положительного постпреступного поведения лица – п. 1, 2, 2-1 ч. 1 ст. 66, ст. 69-1 УК Украины; 4) условно-досрочное освобождение от отбывания наказания или замена неотбытой части наказания более мягким, которое связано с позитивным постпреступным поведением осужденного – ст. 81, 82, 107 УК Украины. Уголовно-правовое поощрение реализуется также в соответствующих нормах Особенной части Уголовного кодекса Украины в виде специальных случаев добровольного отказа или деятельного раскаяния. Поощрительные меры уголовно-правового характера – это предусмотренные Уголовным кодексом способы правового регулирования совершенного (или готовящегося к совершению) уголовного правонарушения, с помощью которых государство стимулирует лицо к желаемому поведению, направленному на предотвращение, нейтрализацию или уменьшение преступного вреда (убытков), на содействие раскрытию уголовного правонарушения, не совершение новых уголовных правонарушений, или такое поведение, которое свидетельствует о раскаянии лица в содеянном и дальнейшее стремление к исправлению.

Ключевые слова: принуждение, поощрение, поощрительные меры уголовно-правового характера

T. A. Pavlova

Odessa I. I. Mechnikov National University,
The Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminalistics
Frantsuzskiy boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

THE LEGAL NATURE OF INCENTIVE MEASURES OF CRIMINAL-LEGAL NATURE

Summary

Having analyzed the content and correlation of methods of coercion and encouragement in the domestic criminal law doctrine and legislation, we came to the following conclusions. The modern criminal law policy of fighting against crime is directed not only on the application of coercion, but also on the encouragement (stimulation) of the behavior of the person who made (or is going to make) a criminal offense. This is provided for the purpose of preventing further criminal conduct and resolving the criminal law conflict through encouraging criminal law measures. Incentive measures of a criminal legal nature are divided into measures that are provided for in the General and Special parts of the Criminal code of Ukraine. Encouraging measures of criminal-legal character of the General part are realized in the form of: 1) final termination of preparation for a crime or attempt at a crime – Art. 17, 31 of the Criminal code of Ukraine; 2) exemption from criminal liability – Art. 45, 46, 48 of the Criminal code of Ukraine; 3) mitigation of punishment, which is the result of positive post-criminal behavior of a person – items 1, 2, 2-1 of Part 1 of Art. 66, Art. 69-1 of the Criminal code of Ukraine; 4) conditionally-early release from punishment or replacement of the unserved part of punishment more lenient, which is associated with positive post-criminal behavior of the convict – Art. 81, 82, 107 of the Criminal code of Ukraine. Criminal-legal encouragement is realized also by some norms of a Special part of the Criminal code of Ukraine in the form of special cases of voluntary refusal or active repentance. Incentives of criminal law are some methods provided by the Criminal code of Ukraine, which methods legal regulation of a criminal offence committed (or about to be committed) by means of which the state encourages a person to the desired behavior. Such behavior is aimed at preventing, neutralizing or reducing criminal damage (losses), as well as to facilitate the disclosure of a criminal offense, not committing new criminal offenses. Also, this behavior may indicate repentance of the person in the deed, and the further desire for correction.

Key words: coercion, encouragement, incentive measures of criminal-legal character.